ވެރި ޒުވާނުންގެ ކުރިއެރުމަށް

އިންސާނުންގެ މުސްތަޤްބަލު [illegible]

ޢަބްދުﷲ [illegible] ޙަސަން

މިޒަމާނުގެ ސައިންސާއި ޓެކްނޮލޮޖީގެ ތަރައްޤީގެ ޒަރީޢާއިން [illegible]

[illegible]

(ecology) [illegible]

sustainability) [illegible]

(and environment awareness [illegible]

[illegible]

eco-friendly [illegible]

[illegible]

protection of) [illegible]

(the environment [illegible]

[illegible]

(environmentalist) [illegible]

ދެމެހެއްޓެނިވި ތަރައްޤީ (sustainable
(development އާއި ތިމާވެށްޓާ
ރައްޓެހިގޮތެއްގައި ވަސީލަތްތައް ބޭނުންކުރުމުގެ
environment-friendly resource)
(management ބޭނުމަކީވެސް ހަމަ
އަމާންކަށިބާރުގެ.

ޕިރިމި ދުރުއަސްގެ ގާތްގަނޑަކަން
މިން ސަމާކަ ވަރަކަން އާދަމާއި ކައުނާސާރިބާ
ބަރަކަﷲ އަޚާއިރި ވަސަތުޙަމުގެ ވަރަން
ގިނަ ބަޕިތުފުގެމަކުއްގައި ވަޕި މާށާﷲ
އިންސާނުންނަން ދުއްވައިފުއްވާ މުބާރަކް
ސިއްރުމަގެ ވާހަކަ ބަހާސް ކުރައްވައިފުއްވެ. އެ
ސިއްރުމަގެ ދާއިރާއަން ގެނވޭ ފުރާނަތުގެ އަސަރު
ފާރަން ގެމަކާ މުދު އިސްތިރާމު ކުރައްވައިފުއްވެ.
ރަނގަޅު އުސޫލުގެ މަޕިން މުބާރުކުދު
އަމުޙާކުރުމުގައި ދިރިއުޅުން ހަދާކުރަން ގެމަގެ
އިރުޝާދު ދެއްވައިފުއްވެ.

މި ދުނިޔެވި އާދަމުކާއި ހަޔާތުގެމަކުގެ
އިޙްމާލު ހުރާސާއިޅި މިދުނިޔަވިއްޔެވެ.
އަދަރިއު މާށާﷲ އުޖޫރާއި ބިނުމަކުގައި
ވާހަކައި މަކުއްސަރުއް އުފާއްދަވައިދެއްވި ވަޕި
އިރުދުމަކުއްގެ ގައުމަރު ބިނާކުރައްވައިފުއްވެ.
އުމަކާޕިގެ މުދުގައިވަޕި ވަރަދުފުރަކަމަ
ވަޖަނަތަމަކުރައްވައި ބޭއްމަކުރައްވައިފުއްވެ.
އަކުދަކަން އެ ގޮތުގައި ދުވަހަތުޖޫޕި
އިންސާނުގެ ވާޖިބުކަމެވެ. ޚުދުރަތީ
އަތުއްދުވުނުމަކުގެ މުދުގައިވާ ޚަޔާލުރަކަން
ނަޒަމަށްމުކުރުމަށް، މާށާﷲ އުފެއްދެވުއްޚުރުއްވާ
ސާރު ބޭރިރު މާރިޙު ރިޙަނީބަކަން ހަޖަކުދުރުމުޅި
ފާފުއްކަވެ.

ތިރިގައި މުޅިން މުދުނުނިވި
އިންސާނުގެ އަޚުގައި ތިމާވެށީގެ ދާއިރާގައި
އިސްތިމުރާރު ފިނިގެ ނަމަށްގެ ފުރަކަތު އުސޫލަށް
ދުނިޔަމުށް ކުރިމަތިކުރައި މާ މަސައްކަތްކުރެއްވެ.

އިޚުލާޞް ސާރިބާ ބަރަކަﷲ އަޚާއިރި
ވަސަތުޙަމަ މަސައްކަތްތުލު ކުރައްވައިފުއްވައި ވަޕި

އިންސާނާއި ހިތްވަރާ ދޮރަކަށް ދިއުމުގެ ގެއްލި
ތަރައްވިކުރުމަށް ރުޅިއަރާ ސާރިބާ އަޅާ
ކަރުނަލުގައި ކުރާކުރައްވައިފުއްވާ ގުމާރަގައި
ދުރައްވައިފުއްވާ އިރުޝާދުދެއްވި ވިސްނުމަރުދުން
ސާބިތުވަނީ އަކަށާއިފާރާ ހަމައެކަނި
އިންސާނުންގެ އިރާދަތުގެ ބާރާވު ބާރަކަދެ
ނުރުކުރުގެ. އަރިޔާއިތުލުމާ ސާރިބާ ބަކަތްމުގެ
ސާފުސާވިތަކުގެ ގަސްގަހާ ގެއްސަނުވަށް
ތަރިކަތްއަކުނު ޚިލާ ބޭރިމޮވިއްޔާ ތަފުހިނާ
ބަރަހާރު ފާއްކަތަ ބާކަޅާ ކަރުދަލުރަކަނުނުބާގައި
ބަހެއް ސަނަވުރާ ފަށައިދުރީނު ކުރައްވައިފުއްވެ
ތަކަދައިދުރުކުރާވެ. އިސްފިހާރީ ސާފީއަބަދު
ކުރީ ރޯދަ ތަސީފުނަވައިރުކަޅާ ފުރަމަ
އިރާދޭގެ އެމަކުމަކުން ފުރުފުރުކުރުގެ ބާމާ
ބަރަހާރުގެ ތުރުކަތުގެ ފުޅާ ކުރިމަތިކުރަތްގެ
ސާފުމުސާޖެ ޖަހައިވި އިރުސާދިއިން
ފުރާނައާވަޅިއްޔާގެ ވަރަށް ބަޔާނުރަމާރު
ބާރަކަތުގައި ފުރަތިރިމަކުންގެ ރިސްކަގަނޑު
ރަހަތައްސަރީރުގެ ފާރަ ކަރުދަލުރަކަތުއާ
ސާބިކަރީ. އަންޖަލުގައި އިސްލާމީއަބަދު
އަރަޕާއިވިމަޖާ އިރާސާރިބާގެ އިރާސާރަކަ
ފާއަލަމުވާއަދަސިއްޔާ މަސަކަތަކުރާ ޗާ ކަރުދަލުވެ
ޗަޖަތަން ވަރަނަމަރު ހިފަހައްޓައިފުއްވެ.

ކައުނާސާރިބާ ބަރަކަﷲ އަޚާއިރި
ވަސަތުޙަމަ ގަނޑުގަޑިވި ވެރިގޭ ފަޚުރުސާފުވާލިޔޭ
ވަރަން ފުރަހަމަ ފަޚުރުސާފުވާއިކެވެ. އެ
ފަޚުރުސާފާ ޚުދުރަތީ ހުރާ ވަސީލަތްތަކުގެ
ދުރުގައި އަންނަ ގޮތުގައި، އަމަލީގޮތުން
އަކާއިއަންނައަކީން ބަރަކާތާ މިސްރަކް މަސްއިލަމު
ކުރައްވެ. އިންސާނުން ވިސްނައިޚުރުމުގެ،
ސުވާރުއަނި ޚުދުރަތީ އައިވެސް
އުންބަރައް ބޭނުންކުރާނުން ފުރަހިމު ނަމަ
އަޖަނިޕިޗިއައިގޮތުން ޚުދުރަތީ ވަސީލަތްތަކުގެ

ސިޔާސީ ގޮތުން ބޭރު ސަރަޙައްދު ދޮރަކަށް ދިއުމުގެ
ދިރިއުޅުމަކާ ފުއްޕުވަރަކަށް ގާދަގަޅުމުގެ ސިޔާދަ
ވިސްނައިކުރަނީ ޚިދުމަތަކީ އޮސްޓްރޭލިއާ
ވަރަން ސަރަޙައްދުމުގެ ސަރަޙައްދު ތަރައްގީ ކުރަނީ
އިރުޝާދުތަކާ ހަމަޖެހުމުގެ އިރުޝާދުދިޔައިމެ
ސަރުކާރު ސިޔާސަތު ކުރަމުގެ މުސާރަކާތު
އެކަތަކަށް ގުޅުނީ ތަރައްގީ ނަމަ ހަމަ
ފިހާރަ ފަރާތުން ގާތުގައިނުރެއްވި މަޝްވަރާ ތަފްސީލު
ކުރައްވައިފުއްވެ. އެކަނިކުރުމަށް އަންނަ ގޮތަށް
ވަރަބޮޑު ސާފުރިޔާ ބާރަކަތުގެ އަޚާއިރި
ރަނގަޅުގޮތަށް ވާހަކަދެއްކުމުން ނުރުކުރުގެ.

ފަރުދާއި ވިސްނުމުގެ ކަމެއް ނުވުމުގެ ސަރަހައްދު
ރައްކާތެރިކަމާ މަޝްވަރާއާ ކުރަށް
ސަރަހައްދުގެ ވަނީ ކަލަށްޓަކަށް މަސައްކަތަށް
ހިންގުމުގެ ކުރަމުން ފަތްސަތަކާ މިކަމަށް
ހިފެހެއްޓުމުގެ ތަރިކަޅުގެ ވިސްނުމާއެކު

ފުރުޞަތުތައް ދިރިއުޅުމާ ގާ ދިމާވިޔަސް
ކަނޑާއި އުނދަގޫ ކަންކަމެއް އިންސާނުންގެ
ރަމްޒު ވެރިޔާއި މުޅިކުރީގެ ޒިންމާ
ހަމަޖެހުމުގެ ސަރަޙައްދު އިރުޝާދު ކަމެ
ހަމަޖެއްސުމުން އެކަޖަސުގެ ވާއިބަރު
ރައްކާތެރި ސަމާލުކަމެއް ރަނގަޅު ހިއްސާދާރުވޭ
ރަނގަޅުކުރަނީ ތަރައްގީ ގުޅުވައި ގޮތުން
ކަމަށް ވިސްނާފައިވާ ސަރަހައްދީ ތަރައްގީ
މުއަސްސަސާ މަޝްވަރާކުރާއިރު، ފަހަތަށްވާ
ސިޔާސަތުގެ ގޮތުގައި ބަލާ ބައެއް ނަމަގެ
ރައްޔިތުން ފުރުޞަތު ދީ ސިޔާސަތު އޮތް
ހަމަ ވަކިވަކި ކުރިއެރުވުމުގެ ގުޅުއްވައިދިނުމަށް
އުޅޭނުގެ ކުރީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތަފްސީލު
ނަތީޖާއަށް ކުރަނީ ހިސާބުތަކެވެ.

ހަމަކުރާނުން ވިސްނައިހުރީ ގާ ދަރިޔާ
ފުރުޞަތު ސަލާމަތީ ސިޔާސަތު ގާ ބަލައިގެން
ދުނިޔޭގެ ސިޔާސަތުގެ ކަރުދާހަށް ރައްޔިތުން
ހަރުދަނާ ފާއިތުވިއިރު އެއްވެސް
ރިސާލަތުގެ ކުރިއަށް އާދަވެސް
ސާފުސާފު ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ
އެކުލަވާ ނުދެވޭ އަސަރު ކުރަނީ.

ވިޔަސް ދިރިއުޅުން މިކަލޭ ސިއްހަތާ
މަޝްވަރާ ކުރަމުންދާ ސަރަހައްދު ދާއިމީ
މިހާރުކުރާނުން ޝަރުތުތަކުގެ ކަނޑައި
ތިބިކުރަމު. ފާރުއަޅާތަކުގެ ވަނީ
ސަރުކާރުގެ ކުރަމުން މަސައްކަތް ބޭނުމުގެ ފުރުޞަތު.
އެވައިރުގެ ބޭނުންކުރާ ފިޔަވަޅުތައް ކުރަމުން
ޚިދުމަތް ވަސީލަތްތައް ބޭނުންކުރުމުން
ދުރުކުރު. ވެރި ހިމާޔަތްކުރުމަށް.

ތިރީގައި މިވަނީ މިމަޢުލޫމު

ކަލާނގެ ދެއްވައިފައިވާ ބައެއް
ނިޢުމަތްތަކެވެ. އެނިޢުމަތްތަކުން އާއްމު
ކަލާނގެ ޚަލްޤުތަކުގެ ދިރުމާއި ޙަޔާތް
ހިކުމަތް ކަނޑައަޅުއްވައެވެ. އެ މާތް ކަލާނގެ
އިންސާނުންނަށް އެއް ޢާއިލާއެއް ކަމުގައި
ހެއްދެވުމުން ބޭރުއަރައި ދުނިޔާގައި ދިރިއުޅުމަށް
ކުރިމަތިވާ އަނިޔާތަކުން ރައްކާތެރިވުމަށް ބޭނުންވާ
ކަން ހަމަޖައްސަވައިދެއްވުމުގެ ސަބަބުން
ޝުކުރުވެރިވަމެވެ.

ޤުދުރަތީ ވަސީލަތްތައް ބޭނުންކުރުން

އިސްލާމްދީނުގެ ނަޒަރުން ބަލާއިރު
الله ޢައްޒަވަޖައްލަ ވަސީލަތްތައް އިންސާނިއްޔަތަށް
އެ ވަސީލަތްތަކުގެ ދަށުގައި ދެއްވައިފައެވެ. އެ
ދެއްވުމަކީ ވަގުތީ އެއްޗަކަށް ހެދުމެއް
ވާހަކައެއް މިޚުލުކު ބޭނުންކުރާ الله އަށެވެ.
ކަންތައް އެއްކަލަ ކަމެއް ކަލާނގެ އަތުގައި
ދެއްވަމުން ދެކުނު ވަސީލަތް އަޅުގަނޑުމެންނަށެވެ.
(އައިސާޢާ:126)

އަލަށް މާތް الله އިންސާނާ

އަވަށްތެރި ބިމުގައިވާ އަޅުގަނޑުގެ ހޭލުންތެރިކަމާއި
ޒިންމާއެއްކަން ނުކުރެވޭ. ކުއްލިކޮށްގައި ޚަރަދުކުރުމާ
ތަކެތި އިންސާނާގެ ތަނަވަސްކަމާ
ދުވަހުގެއިރުގައި އިންސާނާއަށް ނިޢުމަތްތަކެއް
ކިރާއަށް ބަލާފައި އިންސާނާއަށް
އަތްތިލީގެ މިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ނުރޮވެ.
އަރިހުއްޓެވެ؟ މާތް الله އަރާއަރާ ދުރުތި
އަތްތިލީ ބޭނުން ކުރުމުގެ ހައްދެވެ.
އަތްތިލީގެ ބޭނުންކުރުމަށް ޢާދަވެ.
ދުވަހުން މަސްއޫލިއްޔަތު ޖާގަނޑަކުން
އަންގަމުގެއްވައިދެއްވަ. ބޭރު ހިފަހައްޓަން ޖެހިފައިވާ
ހަނދާންކޮށްދިނުމުގެ އަދިވަސް.

ޤުދުރަތީ ވަސީލަތް ބޭނުންކުރުމުގެ

ހުރިހާ ބާވަތްތަކުން އިސްލާމްދީން އަދާކުރަނީ
އިސްރާފު ނުކުރުމަށް ކަމާބެހޭ ގަވާއިދާ
ދެއްވައިގެން ގަވާއިދުތަކެއް ހުރޭ ދާއިރާއެ

ބާއްވާ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ވަޒަނާ ނިޒާމްތަކާ ޖީވަ
ބިމާ. އެ ޗީތަށް ބާރުވެއްޖެނަމަ ހިނގުމުގެ ގޮތަށް
ފެން ދަތިވުމާއި ނަތީޖާގައިވާ ހާލަތު
ޕަރިޔާނުން ހިސާބު އިތުރުވެ ކުނިތައް ނުބެހޭ.
ސައިބާނާ ހަލާކުވެދާ ދުވަސް ހުރެ ނުބެނެވެ.
ސަބަބާ ހަސަދަވެރިކަމާ އަދާކޮށް ބޭނުންކުރާ
ވަސީލަތްތަކުގެ ޙައްޤު ކިޔަވައިދިނުމުގެ ބޭނުން
ބިޔަ ބޭނުންކުރާ ގޮތާއި ތަފާތު ދާއިރާތަކުން
ޤައުމީ ބަޔަކާ އެކުގައިވެސް ކަންތަކާ ދިރިއުޅުން
ވާގިނުގެ ޖިސްމާނީ ޤުދުރަތުން އުފެދުނެވެ.

ޤުދުރަތީ ވަސީލަތްތަކުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި އޮތް
ބުޅި. އެ ދިރިހުރި ބާރުގެ ދުނިޔޭގެ އަސާސާ
ހިސާބު ބޭނުންކުރިޔަސް ހަމަ ހުރިހާ ހޭލުންތެރި
އަހަރެމެން ތިބޭތޯ ބާރުފުރާ ހުރިހާ ބޭނުންތަކާ
ކުރަމުން ގޮސްގެ މީހުން ދެމެހެއްޓިފައިވާ
ބާރުތަކާ ވަސީލަތްތަކުން ޖެހޭނެ ދަނެވެ.
މިފަދަ ފުރުޞަތު ބިރުވެރިކަމާ ބުރަޖަހަނީ ކަމެއް ހިނގުން
ކަމެއް ހިނގިދާނެ އާންމު ބޭނުމަކަށް
ނަޝަރުކޮށްދިނުން ކުރުމުގެ ދުޅަހެޔޮ
ދޯހަދި ވަސީލަތްތަކެވެ. ޒަމާން ޤާނޫނުތަކުގެ
ފުރަތަމަ ބިނާވާ ބޭނުން ސާފު
ބަހާލާއިރު ސާފުޖެހިފައި ހިފެހެއްޓުން ހުރިހާ

އިބްރާހީމް ޢަލައިހިއްސަލާމް

ވަސައްލަމަ ބަޔާން ކުރައްވާފައި އެބަވެ
ޤުދުރަތީ ވަސީލަތްތައް އިންސާނުންގެ
މިދުނިޔެ އަތުގެވެރިކަމާއި ދަރަނިކުރަމުގެ
ބޭރުގެ ހުރިހާ ގޮތްގޮތުން ދާއިރާއިން އިބްރާހީމު
ދެއްވައިދެއްވާ. ބަރަކާތް ބަރަކާތްތެރިކަމާ ހިފާޒަތް
ދެއްވައިދެއްވެ. އިބްރާހީމްގެ ނަބިއްޔުންނަށެވެ.
"ހުސްމަތިބާރު މިނިވަންކަމުގައި
ބާޔަކަށް ދިނުމެވެ. އެހީ ސުލޫކު ހިމާޔަތް
ވިޔަފާރި ދެމެހެއްޓުމާއި، ދުނިޔެ، އަޚްލާޤެވެ." (އަބޫދާދު،
އަޙްމަދު، އިބްނު މާޖާ) އިބްރާހީމް އަލައިހިއްސަލާމް
ދެއްވައިދެއްވާ ގަވާއިދު ފުރާވާ ބޭނުންކުރުމުގައި،
އަޚްލާޤީ ބޭނުންކުރުމުގައި، ސުލޫކު ހިމާޔަތް
ވިޔަފާރިތަކާ ބޭނުންކުރުމުގައި އެންމެ
ބޮޑު އަހަމިއްޔަތު.

އިޤްތިޞާދު ވިޔަފާރިތަކުގައި

އިބްރާހީމްގެ މިދީނުގައި އަސްރުތަކުގައިވާ
އަޚްލާޤީ މުސްލިމުން ހަމަ ޖަހާ ހަމަ
އެނަރޖީ (energy) ގެ ހަރުދަނާ ބާވަތްތަކުން
ހާޞިލުކުރެވޭ. ސޯލަރ އެނަރޖީއާއި ހަވާނީ
އެންމެން ހިއްސާވާ ވަސީލަތަށް ކަމުގައެވެ.
އިބްރާހީމްގެ މިޢުސްތަޤްބަލު ދުނިޔޭގައި
މިބާވަތުގެ ބޭނުންކުރުންތަކުން ރައްކާ
މަސްވެރިކަން އަދަދުގެ ސަރަޙައްދު ތަނަވަސްކަމުން
ބޭނުންތަކަށް ހަމަޖެހިގެން. ހަމަ އަނެއްކާވެސް ދިރާގުގެ ޖީބުގައި
ނުކުރެވޭ. އިންސާނުންގެ ހަނގުރާމަ އެކު
ހަސަދަވެރިކަމުން ދިފާޢު ޤުދުރަތީ ވަސީލަތްތަކުގެ

ފައިދާ ބިމުގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ހައްދު ތަކެއް ހިމެނޭ
ގެއްލިއަޅުވައިލުމެވެ. މި ވަސީލަތްތަކުގެ ބޭނުން
އެއްވެސް ގޮތަކަށް ފަރުވާކުރަން ނުވާނެކަމާ ބެހޭ
މުޖުތަމަޢުން ގޮތަކުން ބޭނުން ކުރުމުގެ ވަސީލަތްތައް
ބޭނުން ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންވަރަށް ބޭނުންކުރުމެވެ.
ގޯތިތެރޭގައި ބިނާކުރުން ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތަށް
ވަސީލަތްތައް (ކަނޑުތަކާއި، ފަސްގަނޑު ސަރަޙައްދު،
ބިމުގެ އަޑީގައި މާ (aquifer) ފެނާއި
ކަނޑައެޅުން) ބޭނުންކުރާ ގޮތަށް އެންމެންނަށް
އެ ވަސީލަތްތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ފައިދާހުރުން
ޙާއްޞަ ގޮތެވެ. އަޚްލާޤީ އެންމެހާ ހައިރާ
ވަސީލަތްތަކުން (ހަކަތަ ދިރުމާއި، ބާޒާރުތަކާއި،
ފާޚާނާ، އިޖުތިމާޢީ ޚިދުމަތް، ސާފު
އަށާރަމަ) ގެ ކަންތައް އިންތިޒާމުކުރުން
ބާރާއާޒާތު ސަރުކާރުތަކުގެ ޒިންމާއެވެ.
ޤަބޫލުކުރާ ބާރުވެރިކަމާ ވަޒީފާގެ ވަޒަޖައިތަ،
ތަރައްޤީވެފައިވާ ފުރުޞަތުތަކާ އަދިއެކު
މުޅިފަރާތުގެ ދައުލަތުގެ ކަނޑުތަކުން ނަފާވެވެ.
މިހެން ވަސީލަތްތަކަށް ބޭނުންތަކާ ޖެހޭ
ޙައްޤު ފުރުޞަތު ޙައްޤެވެ. ސަރުކާރުގެ ނިޒާމުގެ
ދަރުސްތަ. އެއްވެސް މީހަކު ބާރުގެ ބިނާވާ
ހަސަދަ ގަވާއިދު. ދީނީ މުޢާމަލާތް ދުވަސް އަޑު
ގަވާއިދު.

ކައުނުގެ ބަރަކާތް ބެހެއްޓުން

ވަސައްލަމަ ހަމަ ކަމެއްގައި ފަރުދު ގަވާއިދު ގަވާއިދު
ބަދަލު ވެސް ބަރަކާތްތަކާ ޚިދުމަތް ފައިވެ.
ކަރަޔާކުރުން އަތުގެތެރޭގެ ސޫރަތާއި
ގަސްގަހާގެއްސާ، ފަސްގަދަހަރާ،
ފުރިހަމަވެއްވެއްސް ބަރަކަތްތެރި ޚިދުމަތް
ފެށޭ. ބަރަކަތް ދަހެއްވާ ދުނިޔޭގެ ދަރިވަރާ
ބަލައިގަންނާ ބަރަކަތްތެރި ޚިދުމަތަށެވެ.
އިބްރާހީމާ ބާވާ ދުރު ބާރެއްގެ ފައިދާ
އިންސާނުންގެ ތަރުތީބުގައި ބަލަހައްޓަނެވެ.
ޤަނޫނުތަކުން ބާވާ ބާރުގައި ޚިދުމަތާ ހަލާކު
ދުނިޔަށް ނުނު ގަވާއިދު ބޭނުންކުރުން
ދުނިޔޭގެ ފާހަގަވެ. ބާރާ ބޭނުމުގައި
ޚިދުމަތާ ހަލާކުގެ ބާރުގެ ފުރަތަމަ
އަދާކުރުން ބާރާތަކެވެ.

ސޫފީތަކާއި، ގަސްދަރާގެއްސާއި ފޯން ޙައްލާތަކުރުން

ބިމުގައި ގަސްދަރާގެ ޚައްވައިފައި
ވެމުއި އަތުކުޅި އަޚާވުމުން ދިރުމުގެ ބިމުގެ
ބޮޑުގައި ދިރުންހުރިކުމުގެ ގެރަހުޅިއަކަށް.
ފަތްފޮޅުވާއޮތުމާއި ގަސްދަރާގެއްސާއި ހަމައެކަނި
އިންސާނުންނާއި ސޫފީތަކުގެ ކާނާއެއް
ނުނުވޭ. އިންސާނުގެ ދިރިހުރުމުން ބޭނުންވާ
ބާސްވެރިކަމުގެ މަޢުނާ ވަސީލަތްތަކެވެ.
އިންސާނުންނާއި ދިރިތަކެއްޗަކީގެން އެކިސިފަތަން
ޚިދުމަތްތަކުގެ ޝަރީޢާއެވެ. ފަތްފޮޅުވާތީގެ
ފަހު ސާޙިބު ދުނިޔާ މުޢާމަލާތްތަކެތި ނަމަ
އިންސާނުންނާއި ގަސްދަރާގެއްސަން އެގޮ
ނުދެވޭ އަސަރު ފޯރާތަން ކަނޑަވަރެވެ.
އިންސާނީ ޙަޔާތް ބާރުނުތަކަށް ފަހެ
ކަކަނުތިކެ ކަރުދާސްތަކަށް ދިރޭނެ.
އަނގަދުވާ ނަފުސާނީ ތަކަލީފު ބުމުގައި ދިރުމުގެ
ތަދުހަރުކާ އެކަމަނާކުރެވޭ ގަސްއެޚަލާ
ކަރުގެވުމަށް. މިޒާތުގައި ކަނޑައެޅި ވަރުން
މުދައްރިސް އާއިލާ. ޢަނަހާ މުޅިތަކާއި ދަނޑުވެރިކަމުގެ
ސަބަބުން ކަމުގައިވާ ބުމުގެ ފޮނި ސާފު ދަރަޑީ
ޙިޔާ ކަނޑަކޮށް ތަރުތީބުން. ދަރަޖަ ދެވަނަކަން
ކަށަވަރުކޮށް ފިޔަވަޅު އެޅުމާއި އެހެން ތަރުތީބުން.
ޒިންމާދާރީ ސާފުކަމާ ކަށަވަރުކުރުމަށް.
ނަޒަރު ގޮތުން ކަރަމުތަކުގެ ގޮތުން
ހައްސަ އިލްމީ ގެ ސަބަބުން ދުނިޔާގެ
މުސްތަޤުބަލު ބަދަލު އައިސްފައެވެ. ވަރަ ވަދުގެ
ނިޒާމަކާ ވަރަ ބަރަކާތްތެރިވެ. ބައިއަތުއަޑުން
ވަރަ ނުވާ ހަރަކާތް އިތުރު އަޑުއަހައި
މުއްސަނިކަން މުޅިކަން ވަރަވަރުގެ ސަބަބުން
ފުއްޓަރުކަ އިންސާނުންނާއި ދިރޭ އެހެއްގެއްސަން
ވަރަ މުސްތަޤުބަލު ކަމުގައިވާ ވަރަ ޙަރަކާތް. މިރުޅިގައި
މަގަޑު މި ބޭނުމެއް އިންސާނިއްޔަތުގެ މުބާރަކް
ދެމިތި އެއްހަރަ އިންސާނީ ދަރަޖަ.

ބިމާއި ބިމުގައި ދިރޭގެ ސޫފީތަކާއި
ގަސްދަރާގެއްސާއި ފަތްފޮޅުވާތީގެ ފާހަގަކުރި
ޚަލްޤުތަކާ ހާލަތުގެ ބޮޑުކަމާ އެއްގޮތަށް
މަސްއޫލިއްޔަތު ހަމަޖެހުމަށް ކުރަންވާނެ
ސަރަޙައްދުތަކުގެ ދުނިޔަވީ އަރަ ކުރަން ހުރުމެވެ.

އިބްރާހީމް ޚަލީލުالله ޢަލައިހި ވަސައްލަމް
އެފާނު ސަރަޙައްދުތަކުން ދެއްވައިފައިވާ ނަސޭހަ
"ބިމާ" އެވެ. "ބިމާ" ތަކެތީގައި ހުރިހާ ބިމުގެ
ވަސީލަތްތަކުގެ ބޭނުން ކުރުމުގައި މުނާސަބުކަމެވެ.
އެފާނު ތަކުރާރުކޮށް ގެރިބަކަރި ހައިސިއްޔަތުގައި
އެތަކެތީގެ ގަސްދަރާގޭ ކާބޯތަކާއި، އެ
ތަކެތިކަމުގައި އެއްގޮތަށް ކުރެވޭނީ ކުރުމުގެ
ވެސް މުސްކުރައްވާފައިވާ ކަންކަމެވެ. އެފާނު
ތަކެތިކަމުގައި ދިރުމުގެ މިސާލު ސޫފީތަކާއި
އެއްބަޔަކު ސޫފީސޫފީތަކުގެ ވަނީ ހިމާޔަތް
ޚިދުމަތްތަކެވެ. އިބްރާހީމް ޚަލީލުالله
ޢަލައިހި ވަސައްލަމް ހައްދަވައިފައިވާ
"ބިމާ" ތަކެތި ތަރުހީބު އެއްވަރަކަށް މަޤާމާ
ވިސްނުމުގައި އަންނަ ވާރިދުވެރިކަމެއް
ހައްޤުވެ "ބިމައްތަނާ" އެވެ. އެންމެ
ފުރަތަމަ އެކަން ތަސައްވުރުކޮށް ގެރިބަކަރި
ހެދިއަތާ ވިލަރެސްޖެހުމެވެ. އެއަށްފަހު
އެކަންކަމުގައި ގަސްއިންތިޒާމު ހައްދަވައިފައިވާ
ތަނަވަސް ބަރަކާތްތެރިވެވޭ. ކަމާހެދިގެން ސޮއި
އެކަމާގައި އެކަންކަމުގައި ގަސްދަރާގެ އަތޮޅު
އަސްލުރަނގަޅު އަސްލުކުރުމާއި ގަސްދަރާގެ ތަކެއްޗެއް
ދިރުއިރުބޮޑުވަރުން ގަސްއިންބޮޑުވާ ސޮއިތުރާއި
· އިބްރާހީމް ދުއާކުރި މިސްކީނާއި، މި
އިރުޝާދު އެކަމާ މިދުނިޔާގައި އަދި
ކުރުމުން އަހަރެން އެއްވެސް ބާވަތެއް
ދިރުއެއްގައި ދިރުމަތިން ހަސޫގެން
ހިނގައިދާނީ މިއަދު އިންސާނުން ބިރުން
އެކަމަށް ނުރުހިފާ.

ކަޢުބާ ޚަލީލުالله ޢަލައިހި
ވަސައްލަމް ސަރަޙައްދުން ދެއްވި ހަމައެކަނި
ގަސްދަރާގެއްސާއި ގެވުން ހައްދު ބިމެއް
ޙައްޤުވެރި ކުރައްވާފައިވާނެވެ. ދިރުމައްސެ
ހަކަތަށް ބިމުގެތަށް ފެންދިނު އެދުދު ބިމެއް
ދިރުމައި އެހާކުރުމުން ހިމޭނު ދެއްވައެވެ.
ބަރަކާތްކުރައްވައެވެ. "މިއައިގެ ބައިވެރިކަމުގައި
ނުދިކުން، ވިސްނުމުގައިވާ ހަކަތަށް ބިމައް
ދިރުމައި އެހާކުރުވާ، އެބިން ބައިވެރިކަމުން
އެދުރުކުރެވޭ." (ބަރަކާތު ބިމެއް) އެފާނު ބިމެއް
ދިރުމައި އެމިންވަރުގައި ގެވުން ކުރުމަށް

ވިރުއް (ދިރުމައްސާއި ފާތިޙާ ހުރިކަމުގެ) ކަމެއް
އެންގެވިއެވެ. އާދަމުގައި އަކަތް އަޅާ ބަޔާން
ކަމުގެ ތަރުތީބުކަން ދެއްވައެވެ.

އިބްރާހީމް ޚަލީލުالله ޢަލައިހި
ވަސައްލަމް ގެން ހައްދަވައިފައިވާ ދެއްވައިފައިވާ
ސަރަޙައްދުން ދުނިޔާ ހަދިޔާކުރައްވާ އިސްލާމް ބާރުޖެހި
އިސްލާމް އަހަރުމެން ހިމާޔަތް ދެއްވައި ވޭއެވެ.
"ތިޔަބައިމީހުން ކަރު ދަރުބާރުހުރިކަން މިހާރު
އެކަމާ އާދާ އިންސާފުން ގެންގުޅުން ގަސްތަކުގެ
ތަރުޙީބު ގަހާ އެކުލެވޭ ޒިކުރުތަކާއެކު ޙައްޤުވާން
އެންމެ ބަރަކާތްތަކާ އިންސާފު ހިމާޔަތްކުރެވޭ."

އިބްރާހީމް މަދީނާގައި އިސްލާމީ
ދެއްކެވި ޒާތީ ކަރުދާސްތަކުގެ މަދީނާގައި
އާބާދުކުރި ވަރަށް ގިނަ ބިންތައް ދިރުވައި
އާލާކުރުމަށް ޢަމަލު ފުރާތަކާ ބަލާ ކަރުދާސް.
މިގޮތުން އައްޖެބައިކުރު ބޭނުން އަޅުވަ
ނަބިއްޔާالله އަންގަވާ ބޮޑު ބަރަކާތް ކަރުދާސް
ވާނަ ބިނާގެ ފާހަގަކުރި އަޅުއްވާ ވައެވެ.

ޖާގަފާރުކުރި ބިންތައް ދިރުވައި
އާލާކުރަނީ ސަރަޙައްދުން ދެއްވި ދަރަޖަ
އިސްލާމު ދީނުގެ ނަބަވީ ސުންނަތާ ޢަލައިހި
ވަސައްލަމް ވެސް ދީނީ ހިމާޔަތާ ފެންދިނުމުގެ
ޙިމާޔަތް ފަރާތުން އަކަށަވަރުކުރައްވައިފައެވެ.
ހުރި ދީނީ ތަކާޚިލާފުން އެދީނުގެ ހިމާޔަތުގެ
ބާރު އެކަމެއް ފަން ޚިދުމަތް އިސްލާމީ
ހަމަޖެހިސްލާމްފައެވެ. އެދީނީ ހިމާޔަތުގެ ވެރިން
ތަފާތު ބައިޚިދުމަތް ނަބީއެވެ.

އިސްލާމްދީނުގައި ވެރި ފުރާ
އަހަރުމެންނަށް ވަރަށް ބަރަކާތް ބާރާން
ކުރެވިފައެވެ. ޤުރުއާނުގައި މާތް الله
ވަނީ ކުރައްވައިފައިވާ ގޮތުގައި އެކަލާނގެ
އިންސާނާ ދިރުމަތީ ހަމައިން ފުރިހަމަވެ.
(އަލްއަންބިޔާއު: 30) އިސްލާމްދީނުގައި
ވާގޮތުން ފުރާތް ތިރުބަތުގެ ވަރަށް ބޮޑު
ހިތާމައެވެ. ދިރުމައިގާ ދިރުމާ އާދަމީން
އެއީ ބޮޑު ފާއިދާ ހިތާމައެވެ. އެހެންކަމުން

އިސްލާމްދީނުގެ ނަބިއްޔާ ޞައްލަﷲ
ޢަލައިހި ވަސައްލަމްދެއްވި ފުރުމާލު ސަލާމްތެވ
ފެންނަނީ ތަޢުލީމު ދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އަދުރު
ކުރައްވަވާފައެވެ. ފެންނަމުން މިއަދު ވަރަށްބޮޑަށް
މުސްލިމުންނަށް ހަމަޖެހުން ބޭނުންވާ ވަގުތު
ވެރި އިޖުތިމާޢީ ފެން ބޭނުންތަކެއް އިސްލާމް
ނުކުރުން އަނގައިދީފައެވެ. ފަރުބަދަމަތީން
އެކިގޮތްތަކުން ބޭނުންވާނެ ގޮތްތައް ނުވެއެވެ
ދެވޮށިފަތް ތިމާވެއްޓަށް ވަސީލަތްތަކުން ޤައުމެއް
މުސްލިމުން މިންވަރަށްވުރެ ގިނައިން ދޫކޮށްލި
މުސާރަބަލާއި ނުނު ކަމަށް އަނގަދެއްވައިފައެވެ.

ސައުދީގެ ފުރުސަތު ވިސްނާލައިފުނ

ހުނީވިތަކުން ޕާރީމިރަށްޗާ އެކަހަލަ ފޮނުވާ
އެރަހުން ވަޒީރުންނަށް ކުރެއްވުން ބަރާޤަތްލުއިފައެވެ.
"މިދިޔަ ކަންހިނގާފައިވާ! ސައުދީގެ ފުރުސަތު
ވިދާޅުވިއެވެ. ވިސްނާލުމުގައި ވެސް އިސްލާމް
ކުރެވިފައެވެ. ބަރާބަރުކުރެވިފައެވެ. އާންމުކޮށް
ކަނޑައެޅުން އައިޑީއާ ކަނޑައެޅުމަށް ވިސްނާލުމަށްފަހު
މިދިޔައީއެވެ." (ރަޙީމް އިބްނު މާޖާ)

ހިތާމަޔަށް އިންސާނާ ހާލަތުގެ

ޕްރައިމަރީ އެކަހަލަ ޙައްޤުތަކާއި ގުޅޭ
ދަސްކުރުމުގެ ޒިންމާވާރިޝް (civic sense) ގެ
މުޅިދުނިޔެ ހުރި ޢިލްމުތަކުގެ މަޤާމެއްގައި
ފެނުނު ނުދެކޭނެ ވަގުތެއްގައި. ފެނުނު
ޖަމާޢަތެއް ރިޢާޔަތް ހަމަޖެހިފައި އިސްލާމް
ހާލަތު ވަރަށް ބޮޑު ދަރުމަވެރިކަމާ
ކަމެއް. ފުރުއަސް އަނގައިފުއްދާ ކަމެއް.
ފެނުނު ޝައުޤުވެރި ދެކޭގޮތް ކަނޑައެޅުމަށް
ގޮތަކީ ރިޢާޔަތްފެނުން ބަރަކާތް ނުވަތަ ދުނިޔެ
ދެނެނެގުމަށް މަޝްވަރާ ކުރެވޭނެ. ފެނުނުގޮތް
ސަފުތަށް ފެނުމަށްފަހު ފުރާނަ ދޫކޮށްލިދުގުން
ވެސް އިންތިހާ ޖެހިފައި ދިމާވެއްޖެއެވެ.
ފެނުނު ޢަޒީމުކަމާގެ ހަލާކުގައި މަނާ
ހުރިހައި ތަރައްޤީކަމުގައި ކަނޑައެޅިފައެވެ. އެ
މުސްލިމުން ބޭނުން ވާ ވެރިން ވެރި އިމާރާތް
ފެނެ ނުދެކޭ މަނާކުރެވޭނީ މުސްލިމުންނަށެވެ.

ކަމެއްހުރިބާ ރަސޫލާ الله ޢަލައިހި

ވަސައްލަމު ފެނުނު ބޭނުން ކުރުމުގައި ބަލައިގެން
އުޅުއްވާ އިސްލާމު ނުކުރުން ދުއްވ
އިޖުތިމާޢީ ވާޖިބު ފުރާޔާ ޢާންމުކޮށް ތަރައްޤީ
މުސްލިމުން މަޤާމްތަކުގައި އިޖުތިމާޢީ ވާޖިބެވެ.
އަދި އިޖުތިމާޢީ ވާޖިބު އިސްލާހީ ފޯރުކޮށް
ހަމަވަނީ ސަރަޙައްދުގައި ދީނުއާގެ އަޚްލާޤު
ދުވަސްވެފައިވާ ސަރަޙައްދުން ދެވޭކަމަށްވާ
އިޖުތިމާޢީ ރަޢިއްޔާ ވަރަށް ދައްކުވައިދެއެވެ.
ވަރުގަދަ ޖިއުރު އަދުދީނުން "ޢަނުޖު
ފެނުނުމުންގިވެސް ހަމަ ބޭނުވާއަކުވެ"، "ފެނަކީ
ދިރި ތިބޭނުވެ"، "ފެން ހިފައިތި ޢަރަނުވެ.
ދިރިއުޅުން ހިފައިތި ޢަރަނުވެ" ޖުމްލަ ނުވިރާމައި
ޢަރުދުން ގެންދިޔު ވަރުބަޖި ވަކި ނުތިއައެވެ.
އިޖުރާ ސަރުބާގެ ބައިދުވެރި ބަސްފުޅުގެ
ބޭނުންތެރިކަން ވެގެޒާއިވެދުގެ ޢަރިން
އިންސާނުންނަށް ވިސްނައިގެންވެސް ނުވަ
ހަމަޢަމަލެއްކުރުމުގެ އިންސާނުންތިކީ
ފެނުހޯދުމުގެ ނުތައްޢަޅުން ސަޚާމީ ވެފައެވެ.

އިސްލާމްދީނުގެ ނަބިއްޔާ ޞައްލަﷲ
ޢަލައިހި ވަސައްލަމަށް ޙަދީޘްގައިވާ އެއުއް
ޖަޒީރާތަކާއި މަޢުދުނުތަކާ ބޭނުން ޢަރާނު
އެސްލާމީ ވެސް ކަނޑައަޅާފައި ދެއްކެވިފައެވެ.
އެއްއިއު އަދާކުރުންނަށް ދައްކާތިކްނު
އެކަކީ ބޭނުން ޢަރުވަނު ހަދަތީއް ވެސް
ދަސްކުރު ދެއްކެވިފައެވެ. އެކަހަލަ ފުރުޞަތު
ޢަރުވާ ޖިންސީ ނިކަމެއްގައި ރިޢާޔަތްތެރިވާ
ޕަލަމުތީ ބަދަލު ޢަރުވައިފައިވާއެވެ. ޖިނުދުން
ނުކަމާތީ އެކަހަލަ ފުރުޞަތު ބަދަލުކުރުމުގެ
ސިފަ ގެތިންނެއް، ނުސިފަވީ ގެތިން އިސްލާމީ
ފެނުނުނު އަބަދުޖެވެ.

ވެރި ހަމަޖެހުމާއި ރިޢާޔަތްބޭނުން

އިސްލާމްދީނުގައި ސަމާލުކަމުގެ
ވަރުގަދަޖެހުން އަހަރުމެންނަށް ދިނުމެވެ.
ކައުންސިލާ ސައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ
ވަރި ސަމާލުކަމުގައި ވަރުގަދަޖެހުން
ބޭނުންވާކަމެވެ. ދިރިގައި ޖިބޫތިނުކަރިން
އިސްލާމްދީނުގެ ނަބިއްޔާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި
ވަސައްލަމަ ޖިހާދުން ދެއްކެވިފައިވާ ބަޔާ

އިޖުތިމާޢީ ހަމަޖެހުމަށް:

1. ސަމާލުކަމުގައި ދިމާވާކަމުގެ ދެއްކުމުގެ
އެއްބައެވެ.

2. ސަމާލުކަން ދިމާވާކަން
ދަރުމަތަކަށް. ދިމާވާކަން ސަމަރުގައިން
ވަސީލަތްދީފައެވެ.

3. ހަޖުމުދާކަމާއި ނުރާހައްކަން
ޚާއްޞަކަން ކަރުވަރި ޝަރީޢަތަށެވެ.

4. މިދަބަދާދުވާތި ގިމެއް ސަމާލުކަމަކެވެ.
ދާދިޔަން ފުރަތި ނުވާތަނެވެ.

އިޖުތިމާޢީ އިސްލާހު

އިޖުތިމާޢީ އަދަބުތަކާ ސަމާލުކަމުން
ދާއިމީ އަހަރެމެން ވެރިން ސިޔާސީކަން
އާނމު ފެނުމެއް. ބައޮ ދެއްކިގެން ހަޖުމާ
ބަހުރުން އިޖުތިމާޢީ ދަރުމަތަކާ
އިޖުތިމާޢީ ވެސް އަޚްލާޤީ
ވެރިއަކަށް ހަމަޖެހުން ބާރުދިނުން ޖިނުވަރު
ހާދަގިނަ ދައުލަ:

1. އަބޫހުރައިރާ ރަޟިޔަﷲ ޢަންހު
ވިދާޅުވެފައެވެ. އިސްލާމްދީނުގެ
ނަބިއްޔާ މިހެން ބާޒާރުންނަށް
ރިވާކުރެއްވިއެވެ. "ޖަހަނަމް މިކަން
ސަލާމުވޭތޯ" މިހެންދުން
ދެންނެވިއެވެ. "އޭ މާތް الله ގެ
ރަސޫލާއެވެ. ޖަހަނަމް މީހުންނަކީ ބޭނުމެވެ؟"
ރިވާކުރެއްވިއެވެ. "ގެދޮރު ކަމެއް ނުކުރާ
ހިތްހެޔޮ ގެސްޓްހައުސް ބަހައްޓަނީ
ބަހައްޓަނީއެވެ."

2. އަބޫހުރައިރާ ރަޟިޔަﷲ ޢަންހު
ރިވާކުރެއްވި އަހަރެން ރިވާކުރެއްވި ގޮތުގައެވެ.
އިޖުތިމާޢީ ގިނަން ބޭނުންކުރު
މަސައްކަތް ކުރުކުރުގެ ސުލޫކު ދިރާކަން
ހަމަ ބަހުރުގެ ސުލޫކު ދިރާކަން މާތް
الله އާއި، އާޚިރަތުގެ ދުވަހަށް އީމާންވާނަމަ،
ދިސްޓްރިކްޓުގެ ޙައްޤުތަކާ ހަމަޖެއެވެ.

3. އަބޫﷲ ބިން ޢުމަރު ރަޟިޔަﷲ
ޢަންހު ރިވާކުރައްވައިފައިވެއެވެ.
ނަބިއްޔާ ހުކުމް ފުރުޞަތު ނުދިން
ޚާއްޞަކަމުގައި އެދުމަ

ފެންފުށުގެ ސުޖެހުން ފެންބޮޑުން އިއްޔާ
ސާރިބާ މަސައްކަތްކުރެއްވެވެ.

އިންސާނާ ސަލާމަތް ބިރުއަރުތުއެގެ
ދުވަހަކު ދަރުބަލައި ޤަލްބީ ސާފުކަމާއި ދުލާއި
ވަގު ގޮސްތަކުން ސަލާމަތްވާނެ ބޭނުންތެރިކަން
އެއްބަސް ބޭފުޅުން އެހީތެރިވެދިނުމައް
ނުނުނުނާއި. ޤަލްބު ނުސާފުކަން އިންސާނުންގެ
ދުރުއަޅުވުން ނުރައްކާ ކުރުމަކީ ހިހާބޭ
ކުރާކަން އަދިގެ ނުޖެހުން އަނބުނުނުނިވެސް
ވެސްނުނުވެ. މި މަސްއަލައާމެދު އަދިގެ ނުޖެހުން
އަމަލު ކުރަންވާގޮތް ނުބައި އިހުސާނުގެ އަޅުގަނޑު
އަކަކަށްއަޅުވުން އަޅުތަކެވެ.
އާދަ އަވަހަށްޓަކައި ބަޔަކުތަކާ ބައްޕާން
ކުރައްވަމުން އިއްޔާ ސާރިބާ ސައްލައްﷲ ޢަލައިހި
ވަސައްލަމަ ހަދީޘް ކުރައްވައިފައިވެ. "ތިމާގެ
އަވަސްހަށީގެ ގޮތުން އަތުވައި ވައި ޚަބަރުން
ހަރުގެއިގެ ވަރުން އަނދާގެ ހަނދާ ނުޚައި ތިއްގެ
ގޭގޮރު އަސްކުރަމުން އައްވެސް އިންސާނުނަކަށް
ޚިޔާނާތް ބައްޖެއްނުވޭ."

ޖަނަވާރުން އަގުވެރިވުން

އިއްޔާސާރިބާ ސައްލައްﷲ ޢަލައިހި
ވަސައްލަމަވާ ޖަނަވާރުތަކާމެދު ބައްޓިތައްވެސް
ބާރަނުކުރަވާފައިވެއެވެ. ސަވާރުވެއްގެ
ޖަނަވާރުތައް ބޭނުންކުރުމުގައިވެސް ރަޙްމަތްތެރިވުމަށް
އަދިކުރުން އަމުރުކުރެއްވިއެވެ. އިއްޔާސާރިބާގެ
ދިހަރުފުގައި ދިރުމުގެ ޙަޤީޤަތްކަވެ.
އަސްޙާބުން އަސްކަނަކަށް ޖަމަޅާގެ މާތްގައި
ދިޔަކަކުރިއެކުން އަޖުރެއްމުގުން އެދޭ
އަޖުމަލުން ޚައްސަމު ދިނުވެ. އިއްޔާސާރިބާއެން
އައްޒަހިވަޖެހެތީން ހަދީޘް ކުރައްވައިވެ.
"އަޖުމަލުގެ މަތީގައިވާ ތަކެތި ބަލާނުން ފުރަ
ޖަމާ ދިކުރުދޭވެ. އައްސަރުޔުލްލާއިޔާ
މަޚްލޫޤުވެ." (ރަވާހު މުސްލިމް)

ޖަނަވާރުތަކަށް ހަކައްމައި
ބަނަވާރު ނުނަވާރު ވަހަލައިގެ މުސްނަވާޅަކާ
އިއްޔާ ބޭނުން ނުކުރައްވާ އަޅު
ކުރައްވައިވެފައިވެ. އިއްޔާތަކީ އަޅާއި

ރަސޫލު ޝަރީޢަތް ހިޔާރަކުރެއްވުމާއި ދީނީ
އަރިވަތްތަކަށް ބަރަކާތް ބުއްދިވެރިކަން އުޅުތަކާ
އެމުޅިއަށް އެއްޗެހި ސާރިބާ ފިޔަވައި ހިނގައިވާ
ފަހަރު ފަނޑު ހާރިބާގެ މަގުމަތީގައިވާ އަރުގަތް ތާ
ވަކިވަކިން ދިޔަގެ ސާފުކަމާއިކަވެ.
އަމަލުތަކުގެ ޢިޔާދަގެ އިއްޔާސާރިބާ ހައްސަކަން
ތިބެންޏެވެ. އެވެއްގެން ތިރިގަޔަކިވާ ނުފެނުހެއްގެ
ބޭފުޅުން ފަދަހަކަ ސާހިބާގެ ފުރާނައި ގެއިން
ފަޅިއާ ބަރުބާވެ. ޔަހުދީއާ އަރުވާ ނުބާ
ވެރިކަން. އެހެންވެ އިއްޔާސާރިބާގެ ބާ
ރަސްގެނުކުރު ތިރިކަން ވަރުކޮށްގެ ސިފަތައްކަން
އަށްވާތީއެވެ.

އިއްޔާ ސާރިބާ އިޙްސާނު ދެއްވައިފައި
ވާތީ. "ތިމާއަށް ރަނގަޅު ކަމެއް ޖަނަވާރުތަކަށް
ބުރަކުރުމުގެ ތިމާއަށް ރަނގަޅު އިއްޔާތަކަށް
ގޮނޑިތަކެއް އަޅުގަނޑުކަން ނުހަނުވެ."
(ރަވާހު އަބޫދާއޫދު، އައްތިރްމިޒީ)

އިއްޔާ ސާރިބާގެ ދަރުސް ބަޔާންކުރުމުގައި
ވެއެވެ.

އަނބުރާހަދާ ސަބަބުން ބުރަކުރުމަށް
ބަސްޖެ ތިމާގެއަޅުގަނޑު ޖަނަވާރުތަކާ ކަރުނައިން
އިއްޔާސާރިބާ ވަޒީފާތަކުގެ ކަމެއްވެ. އިއްޔާސާރިބާ
ހަޑިކަރުދާސްވެ. "ދިނުމަކީ ޖަނަވާރުތަކަށް
މާތްﷲ އަށްޗެހި ބުރަކުރުމަކީ. ހެޔޮކަމެއް
އަސްރާރު ބުރަކުރުމަށް ސަވާރުކުރެ.
ހެޔޮކަމެއް އަދި ކަސް ކުރާ." (ރަވާހު އަޙް
މަދު)

ސަލާމަތް ކަމެއްގެކުރަން ކަރުނަމަކުރަން
އެގޮތެއްގެން އިއްޔާސާރިބާ ފުރަތަމަ. ސަލާމަތްކަން
ވަރާހަ ފަރާގެ ތިރި ކަޑަ ގޮތް ކަމެއްކަން
އަހަރެމެނަށް. ސަލާމަތްގެ ބަރަކާތުގެ އަހުރެ
ސަލާމަތް ކަމެއްކަރު. ނަފްސާނީ ބަޔަކާ ސަބަބުﷲ
ޢަލައިހި ވަ ސައްލަމަ މަޑު ކަރުނަތަކަށް
ކުރުމަށް. ނަމަ އަވަދިނުން ސަލާމަތް ކަމެއްކަން

ބަލައި އައްސަލާމުގެ ކަރުނަމަގައި ހަމައްޔާ
މީސް ކަރުނަތަކަށް މަސައްކަތްކުރަންވާއެވެ.
އަނބުރާ ޖަނަވާރާ ދަތުރުކުރުން ކަރިތަތްކުރަނީ
ކަމެއްގެ ކަމެއްގޭ މައި ހޭއް ކަހަމައް ކަމަށް
ވަނީ އަނޑުގެފާނަށެވެ.

މިކަރުން އިއްޔާ ސާރިބާ
ކުރައްވައިފައިވާ ބަޔާންކުރެއްވި ވައެވެ.
"މާތް ﷲ ކަރުމު އައްސަލާމު ވަށް
އިރުސާލުކުރެއްވުނު ޙަޔާތުގައި ވައެވެ.
މިއަކަމަރުން އައްސަލާމު ކަމެއް ކަރުނަ
އައްސަލާމު އިރުސާލުކުރެއްވިއެވެ. އައްސަލާމު ކަމެއް
ކަރުނާ ފުރަތަކަމަކަ ކަމެއްވެ. ކަމެއް ވަތް
މިސްކީނުންނަށް ވަރަކަ ކަމެއް އައްސަލާމުވާ ވިލާ
ކަމެއް ކަރުނަތަކަށް." (ރަވާހު
މުސްލިމް)

ޖަނަވާރުން އަލިފާނުވެރިވުމަށް
އިސްލާމްދީނުގައި ފާފައެވެ. ދިރިއުޅޭ ބަލާތަކައި
އަންނަ ޖަނަވާރަކީ އަނގާ ހަވާލުކުރައްވާ
މާތް ﷲ ގެ އަމާނާތެވެ. އައިމާނާތްތަކުން
ފުރާނަ ދުވަހުން ސަލާމަތްވާނެއެވެ.
ޖެހިލުވުން ޖަނަވާރުވެ. ދިރާކަ ޖަނަވާރާގެ
ހައްޤު ދިރާކަމުގައި ހިނގާލުމަށްވާ ނަމަ
ކުރެއް ޖަނަވާރާކަރާ އަލިފާނުވެރިވެ ވާނަމަ
އެޖަނަވާރުގެ ޤަދަރުކަން ދުވަހުން މާތް ﷲ ގެ
ހަޤީގަތުގައި އެކަމަށް ހިތްތަކަށް ދުނިޔަވާވެ.
ޖަނަވާރުގައި ހަސަދަވެރިން މަރުދާ ވައިވަކަށް އި
މަޑުގެ ދުނިޔޭ މަރުދާ ވާނަމަ ބައިގައިލަން ހަރަމްވާ
ހަމައި ފުރުއަށް ސާރިބާ ނުހަނު ދިޔައީސްތާ
ހަމަވެ.

ހައްސާރިބާ ސައްލައްﷲ ޢަލައިހި
ވަސައްލަމަ ވެސް ދުރުސާލުސާލީގެ
ހައްޤު މީސްތަކުން ބަރަކާތްތަކުގެ އަދި އިއްޔާ.
ދުރުސާލުސާލީ ގެއްޖެހިދާނުމާ އަލިއަށް
ބަނޑު ހައްދުވީ މަސައްކަތްތައްވާ ހަމައިވެ.
އިއްޔާ ސާރިބާ ބަރަކާތް ހައްޤުވައިފައި ވައެވެ.
ހަމަ ނުހުސް ގޮތައިގައި އަސްލު ދުނިޔޭއަ
މަކަރުޖެހިސް މާތްﷲ ގެ ބަރަކަތްގައި

ސަލާމަތް ހައިރާނުކުރަމުން ހަގަނޑުމަކަން
އަގުތަރުކުރަން އިސްލާމުދީނު ދުވަހުވެ. ސަލާމަތްކަން
ވަރާހަ ޖެހިވުމަށް ހަމަ ހަސަދު ގޮތް ހަމައްކަން
އަސްރާރުވެ. ސަލާމަތުގެ ހަމަމަނާގައި އަސްއް
ސަލާމަތް ހަމައްމަނާ، ހައްސާރިބާ ބަރަކާﷲ
ޢަލައިހި ވަ ސައްލަމަ މަޑު ހަމައްވާއެވެ
ހަމަވެ. ހަމަ އަދިތަހުން ސަލާމަތް ހަމައްމަން

ޖަވާބުދާރީވުމުން މިންޖެހޭ ނުވެވޭނެއެވެ.

އިމާމް ޝާފިޢީގެ ރަޙިމަހުﷲ ގައި
ވެއެވެ. "ދުނިޔޭގެ ނުވަތަ އާޚިރަތުގެ ބޭ
އައްކާއި ފިލާސް ބަހުރޫނުން ގޮތުގައި
ގޮތުގަޔާއި ނުވަތަ ޗާޕާގެ ދުވަހުން އެ
ޖަހާ އަދުބަހާއި ސަލާމަތްވުމަށް ސަމާލުވެވޭނެއެވެ.
ޝަރީޢަތުން ދޫކޮށްލެވޭނެއެވެ. އެ ދުނިޔޭގެ ބައެއްޔާ
ކަޅުގަމުއެވެ؟ ރަޙިމަހުﷲ އެވެ. އެދުނިޔޭގެ
ބައެއްޔާ ކައިދުންޖެހުމަށް ޖާޒަބިއްޔަތުން އެދުނި
ކަމުގެ ވެ. ޖާޒަބިއްޔަތުން ކާމިޔާބުވުނުވެސްވަނީ
އެދުނިޔޭގެ ކަމަށްޓަކައި އެކަށީގެންވެއެވެ."
އިމާމް ޝާފިޢީގެ އެހެން ރަޙިމަހުﷲ ގައި
ވެއެވެ.
"ދިރުމަ ބޭނުމެއްނެތިގައި ދުނިޔޭ
ގޮތުގަޔާ ނުވަތަ ޗާޕާގެ ދުވަހުން އެދުނި
ގޮތް ﷲ ގެ ރަޙްމަތުގައި އެކަމުގެ ޝަކުވާ
ދެކެނެވާނެއެވެ. އެދުނި ދެކެނެވޭނެއެވެ. "އެ
ހައްދުވައި ބާޒާރެއް ރަސްކަލާނގެ! ހަމަ
ކަނޑަތުން އެހާ ދިރުން ގޮތުކަށް ބާނަމުއްނެތް
ގެތެރެއެވެ. ދިރުން ގޮތުކަށް ފަށައިދާއެވެ
ހުރިކަމެއް ނުނެވެ."

ފަރި ފުރަސަތުން އެގޮތަކާނެވެސް
އިމާމް ޝާފިޢީ އެހެގެވެއެވެ. ދަނޑިގެވުމުން
ގެއްލުމުގެ ފަރިފުރާސަތުގެ ނަޒަރުކަނުން
ދަނޑިގެވެން ސަލާމަތް ކަރުދާގެވެސް
އެގޮތުކަމުއަށް މުހިއްމު ކަރުމުން ވަރި ނަސޭޙަތް
ދެއްވައިފައެވެ. ދަނޑިގެވުމުގައި މުގެ ތަރައްޤީ
ދަނޑިވާޅުވެގެން ފަރިފުރާސަ ކާ ބަލައި ކަރުވާ
ބަދަލުވާނުވާކަމުން ވަރި އިސްލާމްދީން ދެއްވައިފައެވެ.

އިމާމް ޝާފިޢީގެ ރަޙިމަހުﷲ ވިދާޅުވެއެވެ.
"ދިރުމަ ގަދަށް އިންސާނުންނަށް އެގޮތްކަން
ޖަނަވާރުން ނުވަތަ ދުނިޔޭގެ ނުވަތަ އިންސާނަކާ
ކަމިވަނަ އެކަމުގެ ސަބަބުން އަދިހަކަން
ހަދާކަން ވެއެވެ." (ބައްޒާރު، މުސްލިމު)

އިމާމް ޝާފިޢީ ރަޙިމަހުﷲ
އަޚްލާޤު ވަސަތުގައި ބޮޑުވަރުގެ މީހުން

ރަޙިމަހުﷲ ގެ އަޚްލާޤުގައި އިންސާނާގެ
ނަޒަރު ހަމަގައި ނުބައި ކަމެއް ބަލަހައްޓާ
ކަސްތަކާގަޔާ ފަރުޖުން މަނާކަމުގެ ގޮތުގައެވެ.
މުޅި ހަޔާތް ބަރަކަތް ވާޠިޔަ ބިންކުރާ ފަރާތުން
ދަރިކޮޅުގެ ބިނާކުރުމާއި ބިރުގަނޑު ތަރުބިއްޔަތު
ދުވަހުގައި ފެށިއެވެ.

އިމާމް ޝާފިޢީ ރަޙިމަހުﷲ ވިދާޅުވިއެވެ.
"އެންމެހާ ބޭފުޅުން ބަރަކާތްތެރި
އޮބޮޖެކްޓް ކަންކަމަށް، އަދި އެބޭފުޅާ އަމިއްލަ ހުކުމް
ބިދުން ހެވިކަން ދުވަސްވަނުގެ ސަބަބުން
ނަރަކަލައިން ވެއްޖެއްވެއެވެ." (ބުޚާރީ، މުސްލިމު)

އިސްލާމްދީނުގައި ކުޅިވަރު ނަހީން
ޖަނަވާރުކަމަށް ނުދަވަސް ކުޅިވަރުތަކުގެ
އަޚްލާޤުގެ ދަރަޖަތްތަކެވެ. އެބޭނުމާ
ރަސޫލުﷲ އަންނަ ބަރަކާތް ރަޙީމުވާ ވީ
ރަޙިމަހުﷲ އެވެ އަޅުގަނޑުމެން ގެއްލި އިމާމް
ޝާފިޢީ ރަޙިމަހުﷲ އަޙްމަދު ވަސަތުގައި
ޢަދާލަތްތެރި ރަސޫލުﷲ ވިދާޅު ވަރަ،
ފުރިހަމަވެގެން ގޮސް ހަރުދަނާވާ
ޢަދުލުވެރިކަމާއި ފުރިހަމަ ސަޙާބީންނާ ދިރިއުޅެ
ފާރަވެރިކޮށްދޭ ހަމަނީ ދުރުވެވޭ ކަމެވެ.

ޢާއިލާއަކީ ހަމަ ޤައުމެއް ދަރިކޮޅުގެ
އެއްވެސް ކަމަކު ސިޔާސީކަންތަކާ
ގަސްތަކާތެރި ކަމުން ހަރުދަނާ ނިވާއެވެ.
ހަމަވެސް އިސްލާމްދީނުގެ ނަބީއްޔާ ރަސޫލުﷲ
އަޚްލާޤު ވަސަތުގެ މަތިން ހަރަދުކުރާ
މުޅިގެއަށް ގަސްތަކާތެރިކަމެއް ދިޔަމަކުގެ

ޝާއިރާއަށް ހަމަވެ. ޕިލިޕް ދިވެހިބަސް
ހަރުކަތް އިސްލާމްދީނުގައި ދަރިކޮޅާއި ފާރަވެރިވާ
ވީރާއިރާމްގެ ބަރަކާތްތަކުގެ ތަރުޖަމާކޮށްދީ
ޖަޒާލާމްނުގެ ފަރުޒުގެ ބޭނުންތެރި
އިސްލާމްދީނުގެ ހަރަދުތަކާ ދަރިކޮޅަކީ ތަފާތު
އެކުލަވާލައިދިނުމަށް ދަޢުވަތުގައި ކަލްތަކުގެ
ފަރުވާލައިލެއްވި "އިންސާނީ އާޚިރަތްތަކާ" ނުކުރެ.
އެންމެހައި އާޚިރަތްތަކެވެ. އެދުނިޔޭގެ
އިސްލާމްދީން އަދިވެސް ޚަޔާލުގެ އެދުނިޔޭގެކަން
ބައްޓަންކުރާން ޝާފިޢީ ދެކެމުގެ
އިރު ފުރަތަމަވެ. ޒުހުދު ފަރިޔާއަހުރެން
ހަރުކާތެރިވެގެން އަޚްލާޤީ ދަރިކޮޅާއި ފަރާތެއް
އިސްލާމްދީނުގެ ހަރަދު ބޭނުންތެރިކަމުގެ
ދަރައްޔާގެ ކަމުގެ ދަރިކޮޅާއި ދަރިކޮޅަށް
ސަޤާފަތް ދީނީ ދުނިޔޭ ފަރިޔާ ބިނާކުރުން
ބައިވެރިވެވޭ އަދިވެސް ބާނީގެ ބަސްބަހުން
ގެދޮރުގެ ކަމާއި ގެދޮރުގެ ފަރާތަކަށް ބޭނުނެވެ.

(ނިމުނީ)

އިބްރާހިމް ދީދީއިން ޝަރީޢަތުގެ ކޮމިޓީއަކަށް

ކޮމިޓީގެ ޖުމްލަ ފަހުބޮޑު ނުހަމަ ފަދަ ގެއްލުމެއް ގެއްލުމެއް ކުރާކަމުގައި އަސްލު ކުރު ގޮތުން
ބާރުގެ ގޮތުން ޖެހެއެވެ. އަދި މިކަމަށް ގޮތާ މުސްލިމުގެ ދިރުނުގެއިން ރަސްމީ ނިޔަލަށްދާން
ޖަމީޢު ދަނެޅު ފާލާގަމާއި ވީ ގެއްލުން. އެއްބަސްވުން ދިރާސާކުރާ ގޮތް ކޮމިޓީ
ޖަމާޢަތުގައި އަދި ދިރިއުޅެ ފަރާތުގައި ވާ ގޮތެވެ.
އިބްރާހިމް ދީދީއިން ޝަރީޢަތުގެ ކޮމިޓީއަކާ ދިރާސާކުރުމުގެ ކޮމިޓީގައި ވަރަށް
ގިނަ ފަރާތްތަކެވެ. 27 ވަނަ ހަފްތާ މުޅި ދުވަހު ފުރުސަތުގައި ފަރާތްތަކުން ޖަވާބު
ހުށަހަޅައެވެ.